

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มุ่งศึกษาคัดตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 การกำหนดกรอบและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
- 3.2 การกำหนดประชากร
- 3.3 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือวิจัยและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 การกำหนดกรอบและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎีและผลการวิจัยโดยได้กรอบแนวคิดจาก ผลการวิจัยของกรมวิชาการ (2535) นโยบายและแนวการปฏิบัติงานของกรมสามัญศึกษา (2535) ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้และการบริหารหลักสูตร ของ วิจิตร นุชบา (2535) ธวัชชัย สุคัคคี (2535), สมหมาย ปานสันเทียะ (2536) เป็นกรอบและตัวแปรบ่งชี้ในการศึกษาวิจัย 4 ด้านคือ

1) สภาพการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามแนวการใช้หลักสูตรของโรงเรียน การปฏิบัติการใช้หลักสูตรของผู้บริหารและครูผู้สอนในเรื่อง การจัดประชุมครู การนิเทศภายในโรงเรียน การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างและผลิตสื่อการสอน การแต่งตั้งและมอบหมายงาน การวัดและประเมินผล

2) คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยใช้กรอบตามจุดหมายของหลักสูตร 9 ข้อ ประเมินคุณลักษณะของนักเรียน

3) ปัญหาการใช้หลักสูตร โดยตั้งกรอบของการศึกษาวิจัยไว้ 3 ด้านคือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการนิเทศติดตามประเมินผล ดังนี้

- 1) ปัญหาการเตรียมความพร้อมศึกษาเรื่อง การจัดเตรียมเอกสารหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การใช้ห้องเรียนและอาคารประกอบ การจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์
- 2) ปัญหาการจัดการเรียนการสอนศึกษาเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เทคนิคการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ และ
- 3) การนิเทศติดตามประเมินผล ศึกษาเรื่อง การวางแผนการนิเทศ การติดตามประเมินผลการสอนของครู การติดตามนักเรียนที่จบการศึกษา และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

4) ศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ จากข้าราชการครูที่ตอบแบบสอบถามในรอบของประเด็นปัญหาในเรื่อง ความรู้ และเข้าใจหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณ อาคารห้องปฏิบัติการและวัสดุอุปกรณ์ พฤติกรรมการสอนของครู การวัดและประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียน

3.1.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1) ศึกษาหลักการและทฤษฎี เอกสาร ตำราบทความ สภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

3) กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย

4) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5) สร้างเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเสนอผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบให้ความคิดเห็น

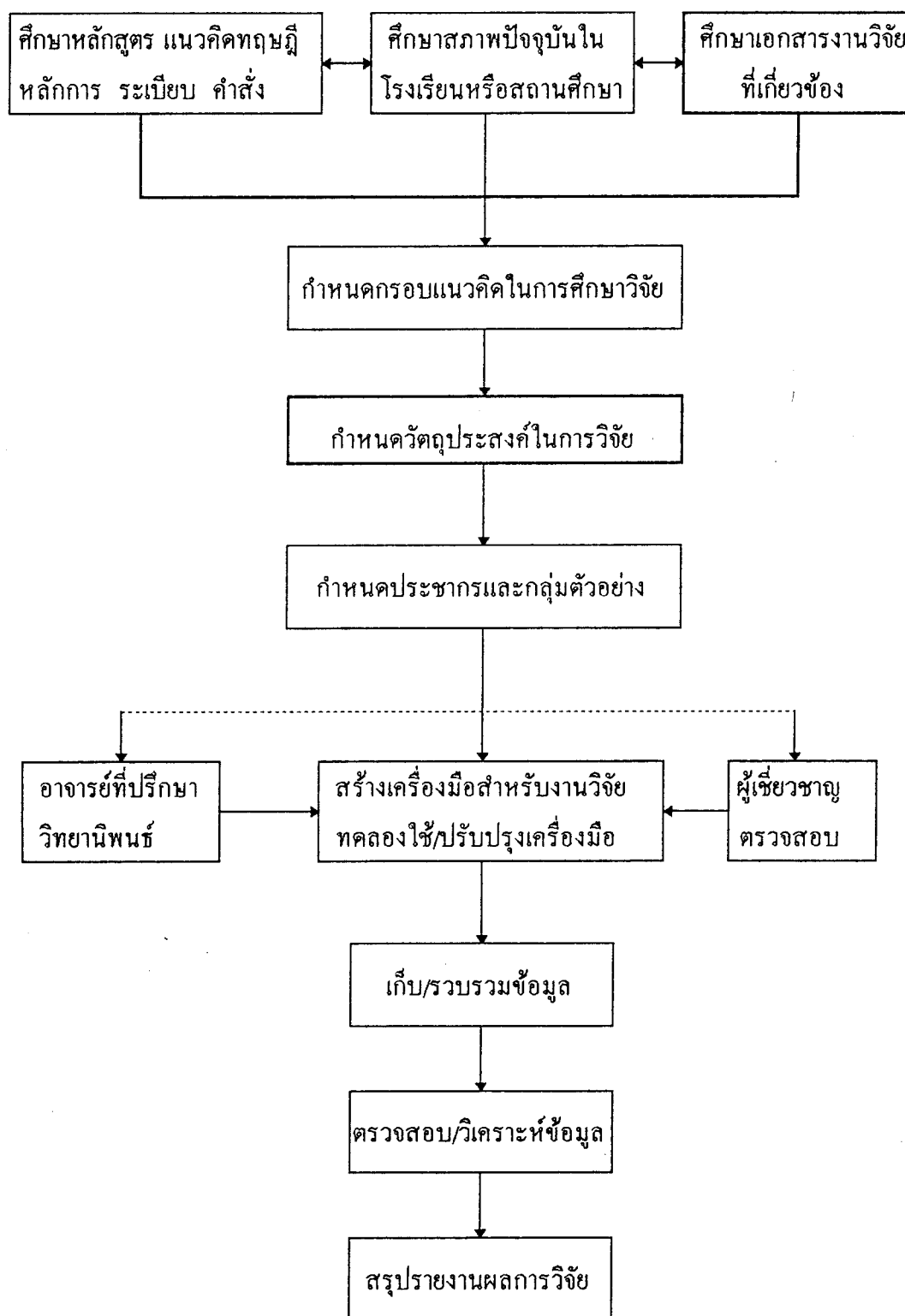
6) ทดลองและปรับปรุงเครื่องมือ

7) เก็บรวบรวมข้อมูล

8) ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

9) สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลงานวิจัย

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการศึกษาวิจัยในตารางที่ 7 ดังนี้

แผนภูมิที่ 7 แสดงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.2 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ข้าราชการครูและนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่เปิดการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกได้ดังนี้

- 1) ข้าราชการครู จำนวน 2,931 คน จำแนกเป็น
 - (1) ผู้บริหาร จำนวน 94 คน
 - (2) ครูผู้สอน จำนวน 2,837 คน
- 2) นักเรียน จำนวน 22,716 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ R.V. Krejcie and D.W. Morgan ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) ข้าราชการครู ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 341 คน จำแนกเป็น
 - (1) ผู้บริหาร จำนวน 47 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร
 - (2) ครูผู้สอน จำนวน 294 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากร
- 2) นักเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 377 คน ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะกระจายอย่างทั่วถึง ผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็นรายโรงเรียนตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละโรงเรียน และเลือกสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปในเรื่องเพศและระดับชั้นเรียน (กรณีที่คำนวณได้เศษเกิน 0.5 ให้นับเป็น 1)

รายละเอียด จำนวนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของข้าราชการครูและนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		นักเรียน	
	ประชากร		ประชากร		ประชากร	
	กลุ่ม	ตัวอย่าง	กลุ่ม	ตัวอย่าง	กลุ่ม	ตัวอย่าง
1 ขอนแก่นวิทยายน	2	1	251	23	2,156	35
2 กัลยาณมิตร	2	1	170	16	1,266	20
3 แก่นนครวิทยาลัย	2	1	193	18	1,371	22
4 ท่าพระวิทยายน	2	1	55	6	306	5
5 สาวะถีพิทยาสรรพ์	2	1	36	4	95	2
6 โศภสีพิทยาสรรพ์	2	1	48	5	346	6
7 นครขอนแก่น	2	1	117	11	767	13
8 ขามแก่นนคร	2	1	141	13	694	12
9 มิ่งเมืองขอนแก่น	2	1	87	8	304	6
10 ประชาธิปไตยวิทยาสรรพ์	2	1	24	3	101	2
11 พระยืนวิทยาคาร	2	1	31	4	78	2
12 บ้านไผ่	2	1	128	12	1,282	21
13 บ้านลานวิทยาคม	2	1	24	3	66	2
14 รังสรรค์วิทยาคม	2	1	32	4	81	2
15 พล	2	1	38	4	329	5
16 เมืองพลพิทยาคม	2	1	100	10	1,157	19
17 มัญจาคีรี	2	1	78	8	876	15
18 ชนบทศึกษา	2	1	75	8	442	7
19 แวงน้อยศึกษา	2	1	33	4	396	7
20 ท่านางแนววิทยายน	2	1	21	3	196	3

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของข้าราชการครูและนักเรียนจำแนกตาม
โรงเรียน (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		นักเรียน		
	ประชากร	กลุ่ม	ประชากร	กลุ่ม	ประชากร	กลุ่ม	
	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง		ตัวอย่าง		
21	หนองสองห้องวิทยา	2	1	52	6	746	12
22	เวียงใหญ่วิทยาคม	2	1	31	4	256	4
23	โนนสะอาดวิทยาคาร	2	1	26	3	147	2
24	เปือยน้อยศึกษา	2	1	21	3	110	2
25	โคกโพธิ์ไชยศึกษา	2	1	24	3	88	2
26	บ้านแฮดศึกษา	2	1	27	3	155	3
27	ฝางวิทยายน	2	1	40	4	281	5
28	หนองเรือวิทยา	2	1	46	5	659	10
29	จระเข้วิทยายน	2	1	28	3	46	2
30	ภูเวียงวิทยาคม	2	1	93	9	1,141	19
31	กุศขอนแก่นวิทยาคม	2	1	20	3	108	2
32	เวียงวังกตวิทยาคม	2	1	24	3	193	3
33	ชุมแพศึกษา	2	1	147	14	1,593	25
34	โนนหันวิทยายน	2	1	41	5	376	6
35	จตุรมิตรวิทยาคาร	2	1	42	5	175	3
36	สีชมพูศึกษา	2	1	42	5	467	8
37	นาจานศึกษา	2	1	21	3	193	3
38	ภูผาม่าน	2	1	25	3	198	3
39	หนองนาคำวิทยาคม	2	1	25	3	189	3
40	เขาสวนกวางวิทยายน	2	1	26	3	153	3

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของข้าราชการครูและนักเรียนจำแนกตาม
โรงเรียน (ต่อ)

ชื่อ โรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		นักเรียน	
	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
41 น้ำพองศึกษา	2	1	114	11	1,014	16
42 บัวใหญ่พิทยาคม	2	1	22	3	98	2
43 น้ำพองพัฒนศึกษา รัชมังคลาภิเษก	2	1	42	5	264	4
44 ศรีกระนวนวิทยาคม	2	1	96	9	1,127	18
45 อุบลรัตน์พิทยาคม	2	1	40	4	380	6
46 บึงไทรพิทยาคม	2	1	13	2	29	2
47 ชำสูงพิทยาคม	2	1	28	3	191	3
รวม	94	47	2,837	294	22,716	377

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 การสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ร่างเครื่องมือการวิจัย
- 3) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

3.4.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ดังนี้

- 1) แบบสำรวจการใช้หลักสูตรของโรงเรียน
- 2) แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับข้าราชการครู แบ่งออกเป็น 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) คือ เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งปัจจุบัน ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามบทบาทของผู้บริหารและครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ

ตอนที่ 3 ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามจุดหมาย ของหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาการใช้หลักสูตร 3 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ด้านการเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม ประเมินผล

ตอนที่ 5 แนวทางและข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ เป็นแบบจัดอันดับความสำคัญ ให้เลือกตอบเพียง 5 ข้อ

ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียน แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) คือ เพศ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ประเมินคุณลักษณะของนักเรียนตามจุดหมายของหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ

3.4.3 วิธีการตรวจสอบเครื่องมือ

1) นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน (รายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรง (Validity) ทั้งในด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2) ตรวจสอบความเที่ยง โดยนำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) ที่โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ใช้กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู 30 คนและนักเรียน 30 คน หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของครอนบัค (Coefficient of Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับข้าราชการครู ค่าความเที่ยง .87

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ค่าความเที่ยง .89

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จัดส่งด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วเพื่อความสะดวกในการติดตามและเก็บแบบสอบถามคืน และบางส่วนให้ผู้ตอบแบบถามส่งคืนทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 4 - 30 กันยายน 2539

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

แบบสอบถาม	จำนวนที่ส่งไป (ชุด)	จำนวนที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
1. ผู้บริหาร	47	47	100.00
2. ครูผู้สอน	294	263	89.46
3. นักเรียน	377	344	91.25

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจและแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากแบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์โดยหาความถี่และค่าร้อยละ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติ คุณลักษณะของนักเรียน ปัญหาการใช้หลักสูตรจากแบบมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) ข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะ จัดลำดับความสำคัญ วิเคราะห์หาความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดเสนอในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง

3.7 การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของข้อมูล พิจารณาคัดสินและแปลผลโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

3.51 -4.00	หมายถึง	ปฏิบัติ,มีคุณลักษณะ,มีปัญหา,เห็นด้วยในระดับ	มากที่สุด
2.51- 3.50	หมายถึง	ปฏิบัติ,มีคุณลักษณะ,มีปัญหา,เห็นด้วยในระดับ	มาก
1.51- 2.50	หมายถึง	ปฏิบัติ,มีคุณลักษณะ,มีปัญหา,เห็นด้วยในระดับ	น้อย
1.00- 1.50	หมายถึง	ปฏิบัติ,มีคุณลักษณะ,มีปัญหา,เห็นด้วยในระดับ	น้อยที่สุด